

VÁROSI POLGÁRMESTERI HIVATAL

✉ 3060 PÁSZTÓ, KÖLCSEY F. U. 35.

☎ (06-32) 460-155

FAX: (06-32) 460-918

E-MAIL: forum@paszto.hu

Szám: 1-77/2011.

A határozat meghozatala egyszerű szavazattöbbséget igényel.

JAVASLAT

A városban lévő emlékművek, szobrok, emléktáblák és kereszték áttekintése, javaslat védetté nyilvánítására, áthelyezésükre, felújításukra

Készült: Pásztó Városi Önkormányzat Képviselő-testülete 2011. májusi ülésére

Előterjesztő: Malomhegyi Lajos

Tárgyalja: Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottság

Javaslatot készítette: Malomhegyi Lajos, Varga Csaba

Tisztelt Képviselő- testület!

A városban lévő védett illetve védendő épületek, építmények átfogó áttekintése 1999-ben a Rendezési Terv felülvizsgálatakor történt. A számba vett épületek és építmények közül ki kell emelnünk az országos védelem alatt álló műemlékeket és helyi építészeti értékek védelmét melyeket a Helyi Építési Szabályzatban is rögzítettek.

A pásztói műemlékek részletes leírása a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal „Magyarország Műemlékjegyzéke Nógrád megye” című kiadványában megtekinthető. A jegyzékből készített rövid tájékoztatást az *1. sz. mellékletben* adunk.

Pásztó városképe és történelme szempontjából meghatározó épített környezet védelmére tett javaslat tárgyalása két fordulóban történt.

A két forduló között a Pásztói Hírlapban megjelentettük a felhívást a városban lévő védett épületek, építmények jegyzékével, hogy a civil szervezetek és a lakosság észrevételeket javaslatokat tehesen. A két forduló tárgyalása alatt több javaslatot tettek a képviselők, arra vonatkozóan, hogy mit tartalmazzon még a felsorolás. Szó esett síremlékek, sírhelyek, híres pásztóiak síremlékéről, a Fő utcai pincékről, a Pokófai kőkeresztről, egyes fő utcai homlokzatok, kapubejárók és a II. világháborús emlékmű védetté nyilvánításáról is, valamint arról, hogy ezek ügyében ki kell kérni a pásztói felekezetek, Dr. Valter Ilona és a Balassagyarmati Néprajzi Múzeum véleményét is. Ekkor átfogóan vizsgáltuk a helyi védettségre érdemes épületeket, építményeket, beleértve a temetők építészeti értékeit is. Az első fordulóban benyújtott rendelet tervezetbe két javaslat került beépítésre. A helyi építészeti értékek védelmét a 15/2005. (VII. 4.) számú rendeletével fogadta el és erősítette meg a Képviselő-testület.

A Bükk Nemzeti Park felhívására megvizsgáltuk pásztói természeti értékek helyi védelmének lehetőségét a korábban a megyei tanács által nyilvántartott helyi védettséget élvező hasznosi várron alatti területre. A vároldalról szóló rövid tájékoztatást a Magyarországi települések védett természeti értékei (1996) című könyv alapján a *2. sz. melléklet* tartalmazza.

2007. július 1-jén hatályba lépett az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény. A törvény 1. § (4) bekezdése (amely 2008. január 1-jén lépett hatályba) hatályon kívül helyez valamennyi, a magyar állam joghatósága alapján 1989. október 23.-át megelőzően alkotott olyan normatív jogi aktust, amelyet a jogszabály más előírása nem tart hatályban.

A jogszabály fenti előírása érinti a települési önkormányzatok természetvédelemmel kapcsolatos feladatait is az alábbiak szerint:

A rendszerváltást megelőzően a megyei tanácsok végrehajtó bizottságai VB határozatokkal/rendeletekkel nyilvánítottak védetté egyes arra érdemes természeti területeket. A Nógrád Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága a 115/1977. (XI. 22) V.B. számú határozatával természetvédelem alá helyezte a hasznosi Cserteri vároldalt. A rendszerváltás után az így nyilvántartott területek, mint helyi jelentőségű védett természeti területek a települési önkormányzatok felelősségi körébe kerültek.

A 2007. évi LXXXII. törvény 6. § (6) bekezdése felhatalmazza a települési önkormányzat képviselő-testületét, hogy a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Törvényben (Tvt.) előírt védetté nyilvánítási eljárás lefolytatása nélkül rendeletben tartsák fenn az 1989. október 23. előtt rendelettel, rendelkezéssel, határozattal védetté nyilvánított természeti területek, természeti értékek helyi jelentőségű védett természeti területeként fennálló védettségét.

A fentiek alapján javasoljuk a helyi jelentőségű védett természeti területek védettségét fenntartó önkormányzati rendelet megalkotását.

A város területén lévő emlékművek közül a szovjet emlékmű az egyik legforgalmasabb helyen, a Felszabadulás téren – Csillag tér - létesült. Nagyon elhanyagolt állapotban van (emléktáblák hiányoznak, burkolat több helyen hiányos, törött). Különösen szembetűnő ez most, hogy az

emlékmű környezete, a körforgalom kiépült és a Csillag tér a városközponti rehabilitáció keretében megújul.

A Csillag téri körforgalom kiépítése előtt felmerült az ott lévő szovjet hősi emlékmű köztemetőbe történő áthelyezése. A képviselő-testület 138/2009. (V. 11.) számú határozatában arról döntött, hogy a Csillag téri szovjet hősi emlékmű elbontása előtt a városi köztemetőben új emlékhelyet kell megépíteni, melyre a régi emlékhelyről a márványtablákat át kell helyezni. Az új emlékműről tervek készültek, melyek alapján kezdeményeztük a Hadisírgondozó Irodánál az emlékmű áthelyezését a köztemetőbe. A megkeresésre kapott válasz a közvéleménytől eltérően tartalmazza, hogy a budapesti Orosz Föderáció nyilvántartása szerint az emlékmű alatt 26 szovjet katona nyugszik, így az emlékmű áthelyezésének érdembeli megfontolásához szükséges lenne az önkormányzat nyilatkozata az előtalált katonák földi maradványainak exhumálására és méltó áttemetésére vonatkozóan.

Áthelyezése miatt különös körtekintést igényel, illetve a korábban becsült költségnél lényegesen többre kerül.

Az emlékmű építésvezetőjének elmondása szerint nincs szovjet katona az emlékmű alatt, ugyanis a tér közepén volt korábban egy szovjet emlékmű, amelyet az 1956-os események alatt megrongáltak, majd ezt követően lebontottak. Az új emlékmű már nem ennek a helyén épült, hanem a tér északi szegletében, ahová nem temettek katonákat.

Ez ügyben 2011. május 9-én írtunk levelet az Oroszországi Föderáció Tolkacs Alekszandr Alekszandrovics Rendkívüli és Meghatalmazott Nagykövetének, hogy járuljon hozzá az emlékmű áthelyezéséhez.

A Pásztó Kistérségi Központ Rehabilitációja című pályázat tárgya a Fő úti (1789/2 hrsz-on nyilvántartott, amely a Hunyadi út építésekor 1789/4 hrsz-ra változott) járda burkolat felújítása és a járda melletti zöld sávban növények telepítése. A közterület felújítás nem érinti az ott lévő 1848/49-es emlékművet, amely szintén leromlott állapotban van, puhakő falazata szétporlik, nem méltó a megemlékezéshez, így a megújult környezet miatt mindenképp felújításra vagy átalakításra szorul.

Szintén a városközponti rehabilitáció keretében került áthelyezésre a városháza előtti térre a kéttannyelvű gimnázium előtti közterület megújítása alatt az ott lévő március 15-i emlékmű. Helyén nagyobb burkolt területtel csobogó épült.

A „táncoló lányok” szoborcsoport mely az áthelyezett emlékmű helyén volt jelenleg a Pásztói Városgazdálkodási KN Kft. telephelyén várja a Zeneiskola mögötti közterületen a lebontásra kerülő trafóház helyén készülő díszburkolattal a végleges elhelyezését.

2010-ben több emléktábla is felavatásra került. Ilyen többek között a Csillag téren álló I. világháborús emlékmű mellett, az önkormányzat és a Magyarok Világszövetsége Pásztó által elhelyezett Trianon emléktábla és az 56-os eseményekkel összefüggő pásztói mártírok emlékére elhelyezett 5 db gránittábla, mely a Kövicses patak vasúti hídjánál, a Csillag téren, a Francia kéttannyelvű gimnázium, a vasútállomás épületén valamint a Fő út 47. szám alatti épületre (egykori rendőrség épületére) lett elhelyezve. A hatodik emléktáblát a Fő út 66. szám alatti épületre (egykori tanácsháza épületén) helyezik majd ki.

Összefoglalva Pásztó forgalmas részein két olyan emlékmű van, melyek környezete megújult és sorsát a közeljövőben rendezni kell. Az egyik a takarékszövetkezet előtt álló, helyi védelem alatt lévő 1848/49-es emlékmű, melynek felújítása szükséges, a másik a Csillag téren található szovjet emlékmű, melyet a Képviselő-testület 138/2009. (V. 11.) számú határozatában foglaltaknak megfelelően át kell telepíteni. Az idei költségvetésben egyik feladatra sincs költség előirányzat.

Határozati javaslat:

Pásztó Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a városban lévő emlékművek, szobrok, emléktáblák és kereszték áttekintése, védetté nyilvánítására, áthelyezésükre, felújításukra tett javaslatot megismerte, megtárgyalta és az alábbi határozatot hozza:

1. A Képviselő-testület a városban lévő emlékművek, szobrok, emléktáblák és kereszték védetté nyilvánításának, áthelyezésének és felújításának ügyét egy hónapra lakossági vitára bocsátja a szélesebb körű vélemény megismerés lehetőségének biztosítása érdekében.
Felelős: polgármester
Határidő: 2011. június 30-ig
2. A Képviselő-testület takarékszövetkezet előtti helyi védelem alatt lévő 1848/49-es emlékmű felújítására javaslatokat vár, melyek testületi értékelése alapján árajánlatokat kell bekérni a helyi vállalkozóktól.
Felelős: főmérnök
Határidő: 2011. szeptember 30.
3. A polgármester a Csillag téren a szovjet emlékmű alatt nyugvó katonák földi maradványainak exhumálására és méltó áttemetésére vonatkozóan tájékozódjon és tegye meg az előkészületeket az elkészült tervek szerinti emlékmű megépítésére és a régi elbontására.
Az áthelyezés engedélyezése esetén tegyen javaslatot a kivitelezésére, illetve költségfedezetének biztosítására a Képviselő-testület részére.
Felelős: polgármester
Határidő: értelemszerűen
4. A Főmérnökség a Cserteri vár környezetének védelme érdekében készítse elő a helyi jelentőségű természeti területek védelméről szóló önkormányzati rendelet-tervezetét és a Képviselő-testület 2011. II. félévi ülésébe felveszi napirendre.
Felelős: főmérnök, polgármester
Határidő: 2011. november 30.

Pásztó, 2011. május 15.

Malomhegyi Lajos
főmérnök

A határozati javaslat törvényes!

Dr. Tasi Borbála
címetes főjegyző

Pásztó város országos védetség alatt álló műemlékjegyzéke

Megnevezés Utca, házszám	Hrsz.	Rendeltetése	Tulajdonos	Műemlék jegyzék száma
Lakóház Fő út 54.	8/1	Lakóház		5760
Községháza (Rajeczky Benjamin Zeneiskola) Fő út 54/A.	4/1	Középület	Pásztó Város Önkormányzata	5761
R.k. kápolna (Szentlélek) Fő út 119. temető	1660	Templom	Magyar Katolikus Egyház	5762
Lakóház Gábor Áron u. 11.	1004/2	Lakóház		5757
Kőhid és Nepomuki Szent János szobor Múzeum tér	5/3	Híd	Pásztó Város Önkormányzata	5763
R.k. templom (Szent Lőrinc) Múzeum tér 1.	1	Templom	Magyar Katolikus Egyház	5764
R.k. plébánia Múzeum tér 2.	64	Plébánia	Magyar Katolikus Egyház	5765
Az r.k. templom és plébánia műemléki környezete (MK)	Deák F. utca, a Kossuth utca és a Hársfa utca által lehatárolt terület kiegészítve a 271/27 hrsz-ú területtel.			6840
Lakóház (galéria) Múzeum tér 4.	62	Csohány galéria	Pásztó Város Önkormányzata	5758
Ciszterci kolostor és romkert Múzeum tér 5.	60	Múzeum	Ciszterci Rend Zirci Apátsága	5759
Oskolamester háza Múzeum tér 6.	59	Múzeum	Magyar Állam	9947
Monostor-malom maradványai Szent Imre tér 12.	55	Malom		10980
Vasúti épületegyüttes Vasút út 28.	203/3	Vasútállomás	MÁV	10951
Nepomuki Szent János szobor Alkotmány út 181.	3308/4	Szobor	Pásztó Város Önkormányzata	5748
Rk. Templom Dobó u. 2.	3309	Templom	Magyar Katolikus Egyház	5749
Cserteri vár Gombás-tető	09/7	Várrom		5747

Pásztó város helyi védettségű értékeinek jegyzéke:I. Épületek, építmények

Megnevezése Utca, házzszám	Hrsz.	Rendeltetése	Tulajdonos
I.sz. Postahivatal Fő út 6.	1801	Középület	Magyar Posta Rt. 1540 Budapest, Krisztina körút 6-8.
Városi Bíróság épülete Fő út 36.	18	Középület	Nógrád Megyei Bíróság 2660 Balassagyarmat, Köztársaság tér 2.
volt MHSZ épülete Fő út 53.	1432	Középület	Magyar Állam Képv. Kincstári Vagyoni Ig. 1054 Budapest, Zoltán út 16. Pásztó Város Önkormányzata Pásztó, Kölcsey F.u. 35.
Gárdonyi Géza Általános Iskola Nagymező út 34.	2360/5	Középület	Pásztó Város Önkormányzata Pásztó, Kölcsey F.u. 35.
Szentlélek templom Fő út 117-119.	1660	Templom	Római Katolikus Egyház
Csohány Kálmán szülőháza Klapka köz 4.	1420		Pásztó Város Önkormányzata Pásztó, Kölcsey F.u. 35.
Útjelző építmény Mátraszőlősi út	2053/1	Építmény	Barnák Attila Pásztó, Cserhát ln. 11. 1/3. Barnákné Szádeczki Margit Pásztó, Cserhát ln. 11.
I. Világháborús emlékmű Csillag tér	742/3	Emlékmű	Pásztó Városi Önkormányzat Pásztó, Kölcsey F.u. 35.
Bockúti kereszt	7180		Pásztó Város Önkormányzata
Tepkei kőkereszt			Pásztó Város Önkormányzata
1848/49-es emlékmű Fő út	1789/2 (jelenleg már 1789/4)	Emlékmű	Pásztó Város Önkormányzata Pásztó, Kölcsey F.u. 35.
I. Világháborús emlékmű Hasznos, Fő út	3308/1 (jelenleg már 3308/4)	Emlékmű	Pásztó Város Önkormányzata Pásztó, Kölcsey F.u. 35.

II. Épületegyüttesek

Megnevezése Utca, házzszám	Hrsz.	Rendeltetése	Tulajdonos
Lakóház Mátrakeresztes, Körtélyes út 3.	4829	Lakóház	Gyöző Miklós, Gyöző Miklósné 1180 Budapest XVIII.ker. Bokányi u. 89/b.
Lakóház Mátrakeresztes, Körtélyes út 1.	4830	Lakóház	Dr. Gajdátsy Árpád, dr. Gajdátsy Árpádné 1180 Budapest XVIII ker. Vöröshadsereg u. 309/a.
Lakóház Mátrakeresztes, Kékesi út 112.	4850	Lakóház	Sálek Huber Mátrakeresztes, Tóthegyesi u. 35.
Lakóház Mátrakeresztes, Kékesi u. 114.	4851	Lakóház	Farkas József 2119 Pécel, Rákos u. 12.
Lakóház Mátrakeresztes, Kékesi út 89.	4885	Lakóház	Bognár Istvánné, Bognár Gábor Mátrakeresztes, Kékesi út 89.
Lakóház Mátrakeresztes, Kékesi út 87.	4886	Lakóház	Szilágyi Mihály 1214 Budapest, Rákóczi út 345/b-3
Lakóház Mátrakeresztes, Kékesi út 85.	4887	Lakóház	Orosz Istvánné 6600 Szentés, Nyíri utca 37.
Lakóház Mátrakeresztes, Tóthegyes u. 2.	4888	Lakóház	Laki Tibor 1126 Budapest, Kiss János altáb.u. 39. I.em.

A Cserteri vároldal

Kivonat a Magyarországi települések védett természeti értékei (1996) című könyvből

Elhelyezkedése:

A várat a 21. számú főútról Pásztón vagy Taron keresztül érjük el. Hasznos település keleti kijáratánál a falu szélétől mintegy 200 m-re a Mátrába vezető (2408 sz.) út baloldalán találjuk. Helyrajzi száma: 09/40; 09/41; 09/42 Területe összesen: 2 ha 9849 m².

Történelmi jelentősége:

A várat a Kövicses-patak medrében összegyűjtött andezit-tömbökből és - mint általában - a Várhegyet borító andezitből építették a pásztói hadi út védelmére a XIV. században. E védelmi rendszerhez tartozott Ágasvár és Óvár is. Romjaiban ma már csak a hasznosi vár ismerhető fel. Egy ötszögű torony képezte a vár magját, melyet egy vastag falú négyzetes torony védett.

A terület földtana:

A Várhegy a nagy mátrai vulkanizmus során alakult ki. Egy része rétegvulkános andezit, a másik része andezitagglomerátum és tufa. A Várhegy keleti felén világos színű diatómaföld borítja a felszínt.

Őslénytani jelentősége:

A Várhegy keleti felén lévő világos színű diatómaföld szarmatakori rétegében a kutatók több teknőspáncélt, ősszarvasfogát, cickányfélék, pelefélék csontdarabjait és egy őshörcsögfaj zápfogát gyűjtötték be. Ezek között egy eddig ismeretlen új hörcsögfaj is előkerült, melyet a lelőhely alapján *Democricetodon hasznosensis* néven írtak le.

Flórája:

A Várhegy oldalán jellegzetes növénytársulás alakult ki. Egy része a sziklagyeppek, más része a sztyepprétek jellegzetes fafajaiból áll. A pázsitfűvek közül megtaláljuk a barázdált csenkeszt, a réti perjét és a kékperjét. Említést érdemlő lágyszárú növényfajok még: apró lucerna, bojtorjánfű, borsos varjúháj, csattogó eper, egyenes pimpó, édes csüdfű, keresztes galaj, korai kakukkfű, magyar cickafark, mezei gólyaorr, Orlay-turbolya, orvosi székfű, sárga kövirózsa.

A fa- és cserjefajok közül az akác, barkóca berkenye, cser, fagyal, hamvas szeder, iszalag, kökény, mezei juhar, mezei szil, varjútövis benge, vörösgyűrű som kíván említést.

Faunája:

A terület állatvilága is jelentős. Sok rovar- és lepkefaj találja meg életfeltételeit itt, ahol gyakran találkozunk a kövek között cikázó fűrgé gyíkkal.